

Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas (toliau – Įstatymas) įtvirtina asmenų, pateikusių informaciją apie pažeidimą įstaigoje, su kuria juos sieja ar siejo tarnybos ar darbo santykiai arba sutartiniai santykiai, apsaugos mechanizmą. Įstatymas taip pat nustato apie pažeidimus įstaigose pranešusių asmenų teises ir pareigas, jų teisinės apsaugos pagrindus ir formas, taip pat šių asmenų apsaugos, skatinimo ir pagalbos jiems priemonės, siekiant sudaryti tinkamas galimybes pranešti apie teisės pažeidimus, keliančius grėsmę viešajam interesui arba jį pažeidžiančius, užtikrinti tokių pažeidimų prevenciją ir atskleidimą.

Pagal Įstatymą informacija apie pažeidimus teikiama dėl:

1. pavojaus visuomenės saugumui ar sveikatai, asmens gyvybei ar sveikatai;
2. pavojaus aplinkai;
3. kludymo arba neteisėto poveikio teisės saugos institucijų atliekamiems tyrimams ar teismams vykdam teisingumą;
4. neteisėtos veiklos finansavimo;
5. neteisėto ar neskaidraus viešųjų lėšų ar turto naudojimo;
6. neteisėtu būdu įgyto turto;
7. padaryto pažeidimo padarinių slėpimo, trukdymo nustatyti padarinių mastą;
8. pažeidimų, nurodytų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro patvirtintame sąraše, parengtame atsižvelgiant į Direktyvoje (ES) 2019/1937 nurodytų Europos Sąjungos teisės aktų taikymo sritį;
9. kenkimo Europos Sąjungos finansiniams interesams, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 325 straipsnyje ir išsamiau apibūdinta susijusiose Europos Sąjungos priemonėse;
10. pažeidimų, susijusių su vidaus rinka, kaip nurodyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 26 straipsnio 2 dalyje, įskaitant Europos Sąjungos konkurencijos ir valstybės pagalbos taisyklių pažeidimus, taip pat su vidaus rinka susijusius pažeidimus dėl veiksmų, kuriais pažeidžiamos pelno mokesčio taisyklės, arba susitarimus, kuriais siekiama įgyti mokesstinį pranašumą, kenkiantį taikytinos pelno mokesčio teisės dalykui arba tikslui;
11. kitų pažeidimų.

Kai informaciją apie pažeidimą pateikiantis asmuo šiame įstatyme nustatyta tvarka pateikia informaciją, susijusią su komercine (gamybine) paslaptimi, profesine paslaptimi, banko paslaptimi, įstaigos konfidencialia informacija ar informacija apie privatų asmens gyvenimą, šis informacijos pateikimas nelaikomas komercinės (gamybinės) paslapties, banko paslapties, konfidencialios informacijos ar informacijos apie privatų asmens gyvenimą atskleidimu, išskyrus Pranešėjų apsaugos įstatymo 4 straipsnio 10 dalyje nurodytą išimtį, taip pat atvejus, kai profesinę paslaptį sudarančios informacijos pateikimas kompetentingai institucijai prieštarautų atskiras profesines veiklas reglamentuojantiems įstatymams ir Europos Sąjungos teisei.

Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti:

1. įstaigoje per vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą;
2. kompetentingai institucijai (prokuratūrai) tiesiogiai;
3. viešai.

Prieš informaciją apie pažeidimą pateikusį asmenį ar pranešėją dėl tokios informacijos pateikimo nuo šios informacijos pateikimo dienos draudžiama imtis, grasinti imtis ir bandyti imtis neigiamo poveikio priemonių. Draudimas daryti neigiamą poveikį informaciją apie pažeidimą pateikusiam asmeniui ar pranešėjui taikomas darbdaviui ir kitiems įstaigos darbuotojams.

Siekiant veiksmingai įgyvendinti Įstatymo nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. lapkričio 14 d. nutarimu Nr. 1133 „Dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo“ yra patvirtinti:

1. Atlyginimo pranešėjams už vertingą informaciją tvarkos aprašas;
2. Kompensavimo pranešėjams už patiriamą neigiamą poveikį ar galimus padarinius dėl pateikto pranešimo tvarkos aprašas;
3. Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos aprašas.

Vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų įdiegimo ir jų funkcionavimo užtikrinimo tvarkos apraše nustatomi įstaigose diegiamų vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų reikalavimai, jų funkcionavimas, informacijos apie pažeidimus teikimas, tyrimas, tvarkymas ir konfidencialumo užtikrinimas įstaigoje.

Draudžiama daryti neigiamą poveikį ir informaciją apie pažeidimą pateikuso asmens ar pranešėjo šeimos nariams, giminaičiams, kolegoms, dirbantiems įstaigoje arba kitame su įstaiga subordinaciniais ryšiais susijusiame juridiniame asmenyje, kuriame jie dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo gali patirti neigiamų padarinių, taip pat pagalbininkams,

kurie padeda su darbu susijusiomis aplinkybėmis gautos informacijos apie pažeidimą teikimo procese, ir juridiniams asmenims, kurie yra informaciją apie pažeidimą pateikęs asmens ar pranešėjo nuosavybė arba kuriems šis asmuo dirba ar su kuriais yra kitaip susijęs su darbu susijusiomis aplinkybėmis.

Kai neigiamas poveikis daromas asmeniui, pateikusiai informaciją apie pažeidimą per įstaigos vidinį informacijos apie pažeidimus teikimo kanalą, jis pateikia pranešimą kompetentingai institucijai (LR prokuratūrai), kuri sprendžia klausimą dėl asmens pripažinimo pranešėju. Informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo, pranešėjas ir Pranešėjų apsaugos įstatymo 10 straipsnio 3 dalyje nurodyti asmenys dėl patiriamų neigiamo poveikio priemonių nulemtų padarinių gali kreiptis į teismą.

Pranešėjas turi teisę į atlyginimą už vertingą informaciją ir kompensaciją dėl patiriamo neigiamo poveikio ar galimų padarinių dėl jo pateikto pranešimo.

Pranešėjui jo prašymu Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo nustatyta tvarka suteikiama antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti. Pranešėjai, dalyvavę darant pažeidimus ir apie tai šio įstatymo nustatyta tvarka pranešę kompetentingai institucijai, teisės aktų nustatyta tvarka gali būti atleidžiami nuo atsakomybės už dalyvavimą darant šiuos pažeidimus.

VŠĮ Raseinių ligoninės direktoriaus 2019 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. A 1-119 patvirtintas Informacijos apie pažeidimus VŠĮ Raseinių ligoninėje teikimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), kuris nustato informacijos apie Raseinių ligoninėje galimai rengiamus, padarytus ar daromus pažeidimus teikimo, informacijos apie pažeidimus priėmimo Raseinių ligoninėje veikiančiu vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu, jos vertinimo ir sprendimų priėmimo tvarką.

Raseinių ligoninėje veikiančiu vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu informaciją turi teisę pateikti asmuo, kurį su ligonine sieja ar siejo tarnybos ar darbo santykiai arba sutartiniai santykiai (konsultavimo, rangos, stažuotės, praktikos, savanorystės ir pan.).

Asmuo, teikiantis informaciją apie pažeidimą Raseinių ligoninėje, ją gali pateikti vienu iš šių būdų:

1. tiesiogiai kompetentingam subjektui, teisininkei Ritai Nekrošienei (el. paštas teisininke@stacionaras.lt, tel. (+370 428) 79071) arba Iridai Tvaronavičiūtei-Vitkienei duomenų apsaugos pareigūnei, el.p.irida.vitkiene@stacionaras.lt, tel. (+370 428) 79 053;
2. į pašto dėžutę, esančią ligoninės centrinio įėjimo fojė;
3. elektroninio pašto adresu pranesk@raseiniuligonine.lt

Rekomenduojame pranešimą apie pažeidimą teikti, užpildant pranešimo apie pažeidimą formą (Aprašo 2 priedas).

Pranešėjas, teikiantis pranešimą apie pažeidimą, nurodo konkrečias faktines aplinkybes, asmenį, kuris rengiasi, dalyvauja darant pažeidimą, nurodo ar apie šį pažeidimą jau yra pranešta, jei taip, - kam pranešta, ar buvo gautas atsakymas, pateikia duomenis apie pažeidimo liudininkus, taip pat nurodo savo vardą, pavardę, gyvenamosios vietos adresą (arba el. pašto adresą) korespondencijai gauti ir kitus duomenis ryšiui palaikyti, jei įmanoma, prideda rašytinius ar kitokius turimus duomenis ar informaciją, atskleidžiančią galimo pažeidimo požymius. Taip pat asmuo gali nurodyti, kaip ir kada su juo geriausia susisiekti.

Asmeniui, pateikusiai informaciją apie pažeidimą, bus užtikrinamas konfidencialumas. Konfidencialumo užtikrinti nebūtina, kai to raštu prašo informaciją apie pažeidimą pateikęs asmuo arba jei jo pateikta informacija yra žinomai melaginga

Asmeniui dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo neatsiranda jokia sutartinė ar deliktinė atsakomybė, taip pat atsakomybė dėl garbės ir orumo įžeidimo, dėl šmeižto, jeigu, Įstatymo nustatyta tvarka teikdamas informaciją apie pažeidimą, jis pagrįstai manė, kad teikia teisingą informaciją.

Asmuo už žalą, atsiradusią dėl informacijos apie pažeidimą pateikimo, atsako tik tokiu atveju, jei įrodoma, kad asmuo negalėjo pagrįstai manyti, kad jo teikiama informacija yra teisinga.

Žinomai melagingos informacijos, taip pat valstybės ar tarnybos paslaptį sudarančios informacijos pateikimas nesuteikia asmeniui garantijų pagal Įstatymą. Žinomai melagingą informaciją pateikęs arba valstybės ar tarnybos paslaptį ar profesinę paslaptį atskleidęs asmuo atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Aktualūs teisės aktai:

- Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas
- Nutarimas dėl Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymo įgyvendinimo
(patvirtintas 2018 m. lapkričio 14 d. Nr. 1133) Informacijos apie pažeidimus Viešojoje įstaigoje Raseinių ligoninėje teikimo tvarkos aprašas (patvirtintas Raseinių ligoninės direktoriaus 2019 m. spalio 11 d. įsakymu Nr. A1-119)
- Dėl informacijos apie pažeidimus VŠĮ Raseinių ligoninėje teikimo tvarkos aprašo įgyvendinimo (Raseinių ligoninės direktoriaus 2019 m. lapkričio 7 d. įsakymas Nr. A1-134)